

CEPOS

Forbrugerbeskyttelse og det personlige ansvar

- er vi på vej imod det ansvarsløse samfund?

Martin Ågerup
Direktør, CEPOS

CEPOS

- **Journalist på Politiken:**
Har borgmestrene overhovedet ikke et ansvar, når de ikke holder deres egne budgetter?
- **KL-formand Jan Trøjborg:**
"Det vil jeg klart afvise".

Hvis ansvar er det så?

CEPOS

Kollektivisering af ansvaret i socialstaten

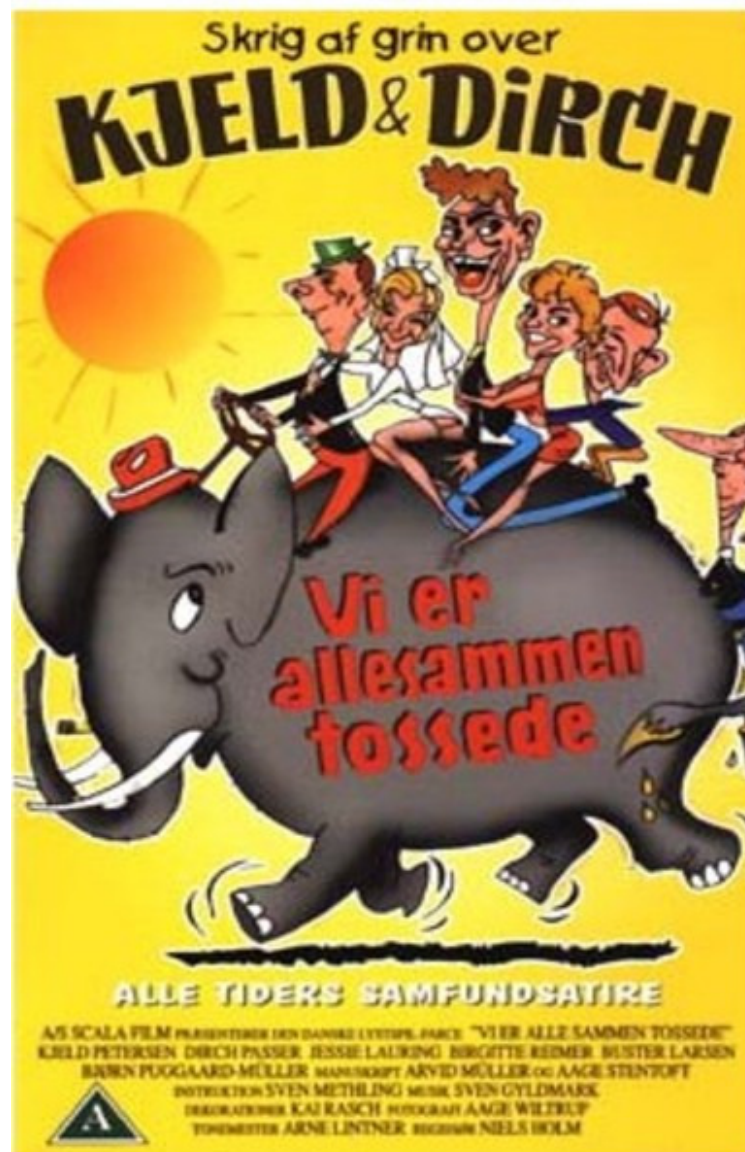
- Socialrådgiverens mål er at:
få den enkelte klient til at forstå, at det ikke er et individuelt, men et samfundsskabt problem"
 - Hanne Reintoft (1978)
Kilde: Ole Birk Olesen, Taberfabrikken (2007)

Kollektivisering af ansvar i forebyggelsesstaten

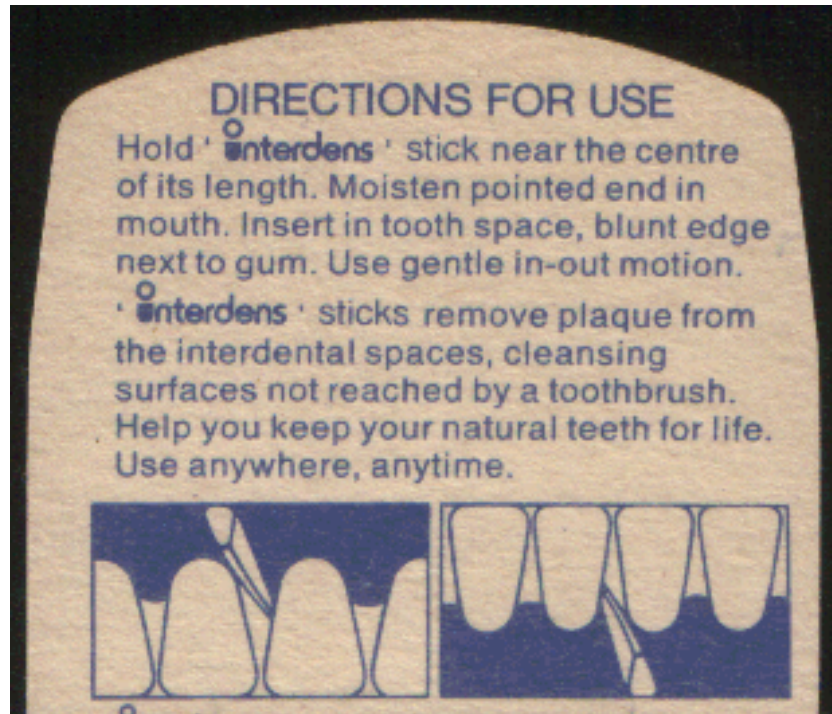
- “Vi opfatter rygning, alkohol, fedme og manglende motion som **selvvalgt livsstil**. Derfor kalder vi det også for livsstilssygdomme...”
- “Begrebet livsstilssygdomme er ikke blot misvisende. Det er også faktisk forkert, moralsk uacceptabelt og politisk vildledende...”
- “Det ville være langt mere konstruktivt at betragte problemerne som **civilisationssygdomme** skabt af den moderne civilisations mange fristelser...”

– Citat: Er sundheds et personligt valg, Mandag Morgen, 2006

Moderne forbrugspolitik?

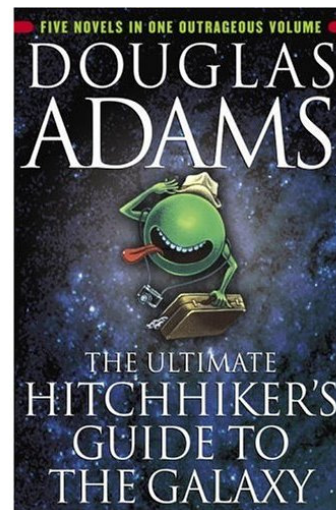

CEPOS

‘Jeg så det sådan... at enhver civilisation, som var kommet så langt ud, at den måtte inkludere en detaljeret brugervejledning i en pakke tandstikker, ikke længere var en civilisation i hvilken jeg ville kunne leve og forblive ved mine fulde fem.’

- Douglas Adams, The Hitchhikers Guide to the Galaxy

CEPOS

Forbrug i en markedsøkonomi

- Aftalefrihed, ejendomsret
- Individuelle behov, værdier og normer
- Beskyttelse:
 - Staten beskytter imod brud på kontrakter og krænkelse af ejendomsret
 - Derudover: personligt ansvar
 - Markedet disciplinerer producenter:
 - Forbrugere kan stemme med fødderne
 - Producenter ønsker at beskytte deres brands
 - Privat forbrugerbeskyttelse – for eksempel:
 - Kreditkortfirmaer
 - Privat certificering, rating osv.

Hvorfor statslig forbrugerbeskyttelse?

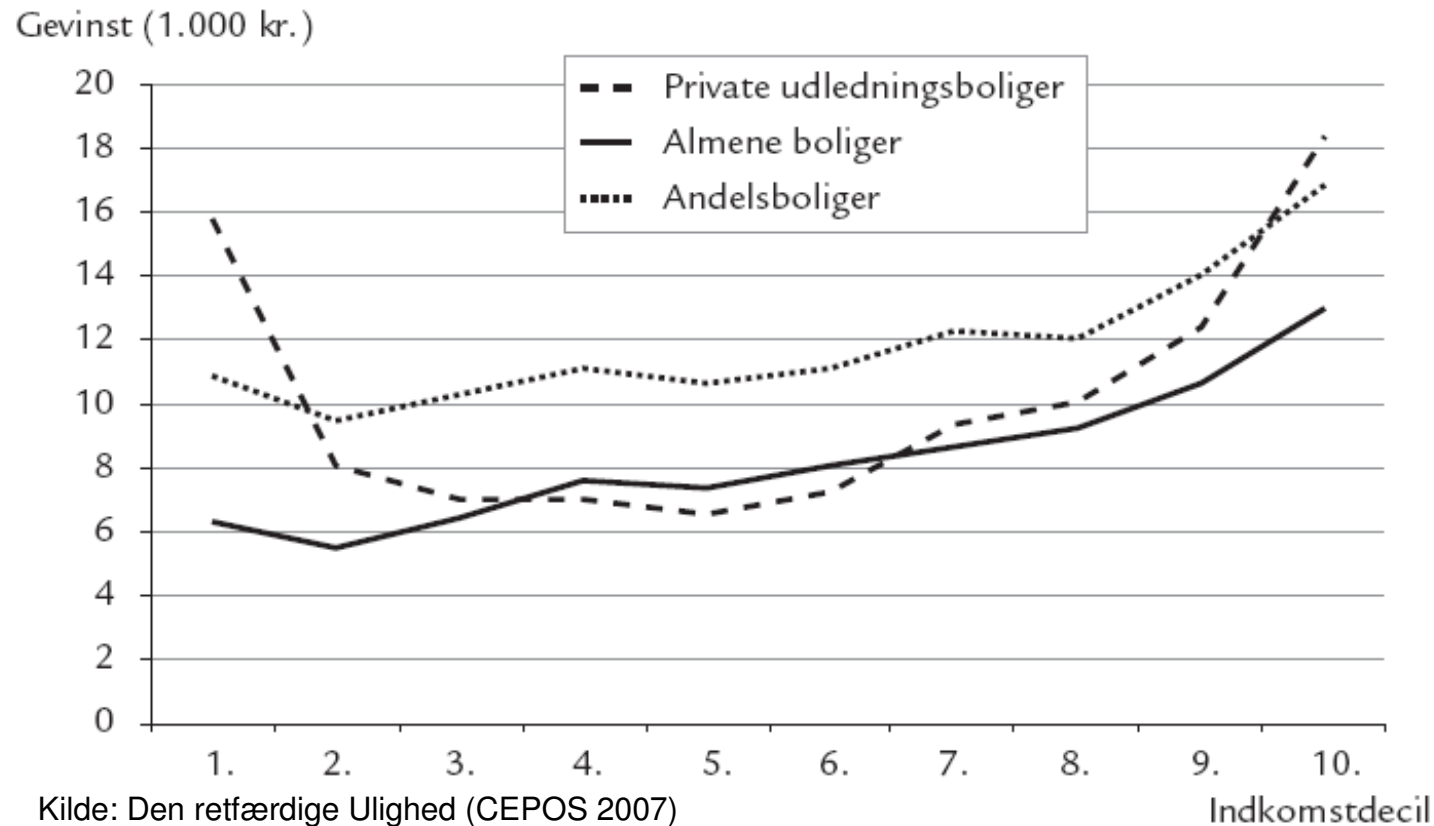
- Markedsfejl
 - Monopol (regulering af priser, udbud, kvalitet)
 - Mangelfuld/asymmetrisk information (påbud om mærkning, advarsler, sandfærdige reklamer)
- Omfordeling
 - Lejeloven
- Paternalisme
 - Mindreårige (forbud mod reklame)
 - Beskyttelse af "de svage" og "de dumme"

Indvendinger – praktiske (I)

- Utilsigtede konsekvenser:
 - Politikfejl > markedsfejl?
 - Også politikere og embedsmænd har ufuldstændig viden
 - Forbrugerbeskyttelse eller producentbeskyttelse?
 - Protektionisme pakket ind som forbrugerbeskyttelse
 - Regulering til fordel for store producenter (ringere konkurrence)

Eksempel på utilsigtet konsekvens: Velhavende scorer gevinsten ved lejeloven

Reguleringsgevinst for beboere fordelt på indkomstdeciler

Indvendinger (II)

- Moral hazard:
 - belønning for uhensigtsmæssig eller uansvarlig adfærd
 - Ofte finansieret af de ansvarlige forbrugere

Case: "gratis" internet-sex

- 28 årig klikkede "I accept" på porno-site
- 74 gange accept af enkeltopkald
- Regning på 32.000 fra TDC
- Forbrugerrådet førte sag mod TDC og vandt:
 - "det for den almindelige bruger **uden særlige forudsætninger** ved udførelsen af de pågældende accepterende kommandoer kunne fremstå som ganske **uklart, hvilke nærmere konsekvenser** accepten ville få".
 - Beløbsstørrelsen på regningen var "**velfærdstruende**" for en almindelig forbruger.
- I alt 650 regninger blev eftergivet
- De ansvarlige teleforbrugere betalte for de uansvarlige

Indvendinger (III)

- Er mere information altid godt?
 - Er politikerne de bedste til at vurdere hvilken information, der er relevant?
 - Mere information øger søgeomkostninger

The immortal soul clause

- 1. april 2010 accepterede 7.500 kunder disse kontraktvilkår fra Gamestation:
 - "...you agree to grant Us a non transferable option to claim, for now and for ever more, your immortal soul.
 - If you a) do not believe you have an immortal soul, b) have already given it to another party, or c) do not wish to grant Us such a license, please click the link below to nullify this sub-clause and proceed with your transaction."
- 88 pct. af kunderne læser ikke købsbetingelserne

under rejsen og den skade, den måtte forvoldes i forhold til DSB eller tredjemand, medmindre skaden kan tilregnes DSB.

DSB orienterer om praktiske forhold på rejsen og andre tilsvarende serviceinformationer på www.dsb.dk og i brochurer. Informationer her er alene af orienterende art og træder ikke i stedet for disse forretningsbetingelser.

Passageren er selv ansvarlig for valg af togafgang og skal ved valg af togafgang beregne rimelig tid til at kunne nå frem til sit bestemmelsessted eller til et eventuelt forbindelsessted. DSB opbevarer hittegods fra stationer og tog i op til 30 dage. Hittegods kan efterlyses på dsb.dk ved henvendelse til en station eller på telefon 70 13 14 15 . Ved forsendelse af hittegods kan DSB udover forsendelsesomkostningerne opkræve gebyr.

CEPOS

Article 1: What particular expressions mean in these conditions

As you read these conditions, please note that:

"We", "Our" "Ourselves" and "Us" means Scandinavian Airlines Denmark – Norway - Sweden.

General Conditions of Carriage

November 2010

Når SAS skriver "vi", mener de SAS.

CEPOS

Article 1: What particular expressions mean in these conditions

As you read these conditions, please note that:

"We", "Our" "Ourselves" and "Us" means Scandinavian Airlines Denmark – Norway - Sweden.

"You", "Your" and "Yourself" means any person, except members of the crew, carried or to be carried in an aircraft pursuant to a Ticket. (See also definition for "Passenger").

General Conditions of Carriage
November 2010

Når SAS skriver "du" til dig, er det dig, de skriver "du" til

CEPOS

Hvilken effekt har advarsler?

'Manufacturer's advice: Cigarettes are addictive and debilitating. If you don't smoke, don't start. Death is a responsible way to market a legally available consumer product which kills people when used exactly as intended.

Death cigarettes: For an honest smoke'

Forbrugere er forskellige

- Har forskellige interesser
- Tryghed (for nogle) er mindre valgfrihed (for andre)
- Eksempel: Fortrydelsesret på flyrejser
 - Flysæder sælges både med (business) og uden (monkey) fortrydelsesret
 - At gøre fortrydelsesret lovpligtigt kan opfattes som forbrugerbeskyttelse, men
 - Det indskrænker det frie forbrugsvalg
 - Ville medføre et klart velfærdstab

Hvem er forbruger?

- Q: Hvem er forbruger ved en hus-transaktion?
- A: Begge parter
 - Køber køber et hus
 - Sælger køber en ydelse fra en ejendomsmægler
- Hvorfor skal kun køber have fortrydelsesret?
 - Er køber den "svage" part?

Er lejer den "svage" part?

CEPOS

Paternalisme

- Voksne behandles som børn
- Manglende anerkendelse af:
 - at normer og værdier (og smag og behag) kan være forskellige
 - At etiske spørgsmål netop rummer et dilemma, hvor der ikke altid gives ét (og kun ét) rigtigt svar
- Nogle forbrugere vælger "forkert"
- Addvrr!-effekten: Kødklister

CEPOS

Frihed under ansvar?

CEPOS

www.cepos.dk

- notater
- arrangementer
- jobs
- CEPOS Universitet
- podcasts
- video-podcasts
- gratis nyhedsbrev

[CEPOS Uni](#) > Uddannelsen

Uddannelsen

CEPOS UNIVERSITET er en supplerende uddannelse, der kan medvirke til at sprede kendskabet til det frie marked i det danske samfund.

En vigtig del af udbredelsen af frimarkedstænkning består i at give især studerende ved universiteter og højere læreanstalter mulighed for at stifte bekendtskab med og blive inspireret af tankerne bag det frie marked.

CEPOS